

IŠORINIS MOKSLINĖS (MENINĖS) VEIKLOS VERTINIMAS

Vykdomų doktorantūrų vertinimas

MENO DOKTORANTŪROS EKSPERTINIS ĮVERTINIMAS

Institucija (institucijos) **Vilniaus dailės akademija**

Doktorantūros kryptis **Dailė**

Vertinama pagal pateiktus kriterijus, o vertinamoji išvada turi būti pagrįsta Savianalizės suvestinėje ir jos prieduose pateiktais duomenimis

1. Vykdomos meno doktorantūros tikslų dermė su ją vykdančios institucijos (institucijų) (toliau – Institucija) misija ir strategija:

- 1.1. kaip Institucijos vykdoma meno doktorantūros (toliau – Doktorantūra) tikslai dera su Institucijos strategija ir misija;
- 1.2. kokį poveikį Doktorantūra daro nacionalinei ir tarptautinei kultūros ir meno raidai.

1 srities vertinamoji išvada (pažymėti vieną):

- (5) – puikiai: **sritis išskirtinės kokybės, aukšto tarptautinio lygio** (doktorantūros tikslai puikiai dera su Institucijos misija ir strategija, doktorantūros studijos puikiai dera su nacionaliniais ir tarptautiniais kultūros ir meno raidos procesais)
- (4) – labai gerai: **sritis aukščiausio nacionalinio lygio, stipri tarptautiniu mastu** (doktorantūros tikslai labai gerai dera su Institucijos strategija ir misija, doktorantūros studijos labai gerai dera su nacionaliniais ir tarptautiniais kultūros ir meno raidos procesais)
- (3) – gerai: **sritis kokybiška, gero nacionalinio ir riboto tarptautinio lygio** (doktorantūros tikslai atitinka Institucijos misiją ir strategiją, doktorantūros studijos labai gerai dera su nacionaliniais ir tarptautiniais kultūros ir meno raidos procesais)
- (2) – patenkinamai: **sritis yra patenkinamo nacionalinio lygio** (doktorantūros tikslai iš dalies atitinka Institucijos strategiją ir misiją, doktorantūros studijos dera su nacionaliniais kultūros ir meno raidos procesais)
- (1) – nepakankamai: **sritis nekokybiška** (doktorantūros tikslai nedera su Institucijos strategija ir misija, doktorantūros studijos nedera su nacionaliniais kultūros ir meno raidos procesais)

Išsamus įvertinimo paaiškinimas:

Vilniaus dailės akademija (toliau – VDA) išlieka vienintelė ne tik Lietuvos, bet ir Baltijos šalių institucija, kuri vykdo specializuotas praktika grįstas dailės krypties meno doktorantūros studijas. Šios doktorantūros tikslai dera su VDA misija ir raidos strategija, numatyta VDA Statute ir VDA 2020-2028 m. strateginius tikslus formalizuojančiuose dokumentuose. Tai vykdoma dviem lygiais: doktorantūros studijų procese rengiant menininkes/-us tyrėjas/-us, gebančius meninę veiklą jungti su savarankiškais tyrimais, galinčius dalyvauti aukštųjų mokyklų edukacinėje veikloje; taip pat doktorantūros studijų procese koncentruojant reikšmingas mokslo ir meno specialistų pastangas, užtikrinančias atitinkamų kompetencijų sklaidą ir mainus, akademinio personalo kvalifikacijos tobulinimą, nacionaliniu ir tarptautiniu mastu reikšmingą meninių tyrimų generavimą.

Ekspertų nuomone, dailės doktorantūra įkūnija kryptį, kuri atliepia VDA deklaruojamus strateginius tikslus: siekti tarptautiniu mastu reikšmingo meninių ir mokslinių tyrimų lygio, susieto su akademinio personalo kvalifikacijos kėlimu, doktorantūros studijų tarptautiškumo plėtojimu, aktualių meninių tyrimų ir projektų kokybės gerinimu. Įvertinus turimus akademinis, kūrybinius, institucinius ir tarptautinius resursus, galima teigti, kad doktorantūra sėkmingai užtikrina profesionalumo, analitinės gelmės, resursų ir prieigos galimybes, o sykiu įgalina menininkes ir menininkus savo tyrimo lauke taikyti inovatyvias bei geriausiomis praktikomis pagrįstas tyrimo strategijas.

Sprendžiant iš pasiektų rezultatų, doktorantūra atlieka ypatingai svarbų vaidmenį, kuris rezonuoja su meno vaidmens statusu visuomenėje ir kultūroje apskritai – menininkės ir menininkai šiandien savo praktikomis įtvirtina ne vien kūrybos ar saviraiškos veiksnį, bet ir formuoja alternatyvų socialinės, aplinkodarinės, geopolitinės ar net gamtamokslinės kritikos ir analizės polių. Taigi tyrimais paremtos (research based) prieigos tampa fundamentaliai svarbios šiuolaikinio meno gyvavimui, apibrėžiančiam jo vaidmenį šiandienos pasaulyje, o kartu įtvirtinančiam jo galimybes daryti realų poveikį visuomenėje, peržengiant formalias meno autonomijos ribas. Tokiu būdu meno veikla suartėja, bet nesutampa su įvairiomis mokslinėmis metodikomis, apjungiant teorijos ir praktikos laukus bei potencialiai išgaunant aukštesnės kokybės meno praktikas ir atveriant intensyvesnes tarpsritinio veikimo galimybes.

Kita vertus, akivaizdūs ir sunkumai, su kuriais susiduria gana dinamiškai kintanti šios doktorantūros trajektorija. Meninio tyrimo statusas, vaidmuo ir metodologija iki šiol išlieka aštrių ginčų ir debatų objektu. Nuolat analizuojami jo skirtumai ir sąsajos su moksline prieiga sukuria nemenkų iššūkių, kurie verčia patį doktorantūros procesą paversti nuolatinės rekonceptualizacijos procesu, kuriame nuolat svarstoma pati tyrimo idėja. VDA pabrėžia savo orientaciją į britiškąjį ir skandinaviskąjį studijų modelį, o pačios tyrimo idėjos klausimą nuolat svarsto doktorantūros komiteto veikloje aktyviai veikiančios prof. dr. Vytautas Michelkevičius. Kartu su kolegomis prof. dr. Aldžiu Gedučiu ir dr. Lina Michelkeviče, jie Lietuvoje formuoja meninio tyrimo lauko mokslinio svarstymo gaires, kurios suteikia labai plačias praktikų inkorporacijos galimybes. Vis dėlto, intensyviau taikančiųjų tyrimo metodikas meninink(i)ų tradicija Lietuvoje dar tik formuojasi. Todėl ir doktorantūros procesas mėgina vienu ir pagrįsti metodines savo funkcionavimo gaires, ir jas tuo pačiu taikyti – tarsi mėgintų

surešti laivą, kuriuo jau pradėjo plaukti. Tai regima ir doktorantūros procese: tyrimo idėja imama taip plačiai, jos interpretacijos tokios įvairialypės, kad po jomis patenkanti įvairovė pasižymi nevienoda kokybe. Kai kuriais atvejais tai sukelia kritinio vertinimo problemų.

2. Doktorantūros studijų ir doktorantūros rezultatų kokybė:

2.1. ar Doktorantūros reglamentas atitinka „Meno doktorantūros nuostatų“ reikalavimus;

2.2. ar tinkama Doktorantūros studijų apimtis, ar pagrįstas ir tinkamas privalomųjų ir pasirenkamųjų dalykų bei paskaitų ir savarankiško darbo santykis, ar studijas stengiamasi tobulinti ir kiek sėkmingai tai daroma, ar pasiekta studijų rezultatų;

2.3. ar pagrįstos ir tinkamos meno projekto kūrybinės ir tiriamosios dalių apimtys, ar vykdant Doktorantūrą pasiekta doktorantų kūrybinių ir tiriamųjų gebėjimų pažangos;

2.4. kokie Doktorantūros rezultatai: kokia apgintų meno projektų kokybė, kokie Doktorantūrą baigusių menininkų profesiniai pasiekimai, kaip intensyviai Doktorantūrą baigusieji menininkai dalyvauja akademinėje ir meninėje veikloje.

2 srities vertinamoji išvada (pažymėti vieną):

– (5) – puikiai: sritis išskirtinės kokybės, aukšto tarptautinio lygio (doktorantūros reglamentas visiškai atitinka „Meno doktorantūros nuostatų“ reikalavimus, doktorantūros studijų apimtis, dalykų turinys ir formos užtikrina išskirtinės kokybės studijų rezultatus. Doktorantūrą baigusių menininkų profesiniai pasiekimai ir (ar) akademinė veikla pripažįstami tarptautiniu mastu).

– (4) – labai gerai: sritis aukščiausio nacionalinio lygio, stipri tarptautiniu mastu (doktorantūros reglamentas atitinka „Meno doktorantūros nuostatų“ reikalavimus, doktorantūros studijų apimtis, dalykų turinys ir formos pagrįstos ir įgalina pasiekti labai gerų rezultatų. Doktorantūrą baigusių menininkų profesiniai pasiekimai ir (ar) akademinė veikla pripažįstami nacionaliniu, matomi tarptautiniu mastu).

– (3) – gerai: sritis kokybiška, gero nacionalinio ir riboto tarptautinio lygio (doktorantūros reglamentas neprieštarauja „Meno doktorantūros nuostatų“ reikalavimams, doktorantūros studijų apimtis, dalykų turinys ir formos dera tarpusavyje ir skatina siekti gerų rezultatų. Doktorantūrą baigusių menininkų profesiniai pasiekimai ir (ar) akademinė veikla gero nacionalinio lygmens).

– (2) – patenkinamai: sritis yra vidutinio nacionalinio lygio (doktorantūros reglamentas iš dalies atitinka „Meno doktorantūros nuostatų“ reikalavimus; doktorantūros studijų dalykų dermė ir apimtis koreguotina, esami trūkumai turi įtakos doktorantūros rezultatų kokybei. Doktorantūrą baigusių menininkų profesiniai pasiekimai ir (ar) akademinė veikla pakankamo nacionalinio lygmens)

– (1) – nepakankamai: sritis nekokybiška (doktorantūros reglamentas neatitinka „Meno doktorantūros nuostatų“ reikalavimų; doktorantūros studijų dalykų dermė ir apimtis neužtikrina kokybiškų doktorantūros rezultatų. Doktorantūrą baigusių menininkų profesiniai pasiekimai ir (ar) akademinė veikla vietinio lygmens).

Išsamus įvertinimo paaiškinimas:

Doktorantūros reglamentas atitinka Meno doktorantūros nuostatų reikalavimus, studijų apimtis – neblogai sukalibruota, privalomųjų ir pasirenkamųjų dalykų bei paskaitų ir savarankiško darbo santykis yra pagrįstas. Pabrėžtinai nuolatinis dėmesys studijų kokybės gerinimui. Sistemiskai konsultuojamasi su tarptautiniais partneriais, turinčiais daugiau meno doktorantūros studijų patirties; nuolat atnaujinami studijas reglamentuojantys dokumentai; siekiama pateikti platesnį pasirenkamų dalykų spektrą, atliepiantį įvairesnius doktorantų lūkesčius; mėginama pritaikyti patirtį, įgytą dalyvaujant tarptautinių intelektinių tinklų veikloje, pavyzdžiui, ArcInTex ETN tarptautinės doktorantūros projekte; diegiamos įvairesnės ir labiau pasiteisinusios kompetencijų ugdymo priemonės, statiška doktorantūros studijų planą keičiant dinamišku ir pan.

Pastebėtina, kad kūrybinės ir tiriamosios dalių santykio permąstymas išlieka svarbiu probleminiu doktorantūros mazgu, kuris nuolat persvarstomas tiek iš formaliosios (sprendžiant spaudos ženklų kiekio normos klausimą), tiek iš kūrybinės pusės. Sprendžiant šiuos iššūkius, siūlomi ir specialūs rašymo kursai, ir siūlomi įvairūs formatai bei technikos. Tuo pačiu, ekspertų nuomone, doktorantūros procesą pozityviai veikia pabrėžiama rašymo formų laisvė bei užtikrinama galimybė pritraukti plataus spektro kompetencijų konsultantus. Galima konstatuoti, kad vertinamuoju laikotarpiu doktorantų teorinės tiriamosios darbo dalies kokybė laipsniškai išaugo, buvo išgryninti ir į studijų procesui pritaikyti optimesni kūrybinės ir tiriamosios dalies sąveikos modeliai.

Vis dėlto, šioje vietoje išlieka nemažai įveiktinų iššūkių. Remiantis doktorantūros proceso dalyvių patirtimi, matoma ir mažiau sėkmingų tiriamosios dalies įvaldymo pavyzdžių. Kai kuriais atvejais deklaruojama laisvė tampa trukdžiu įvaldyti labiau struktūruoto mąstymo formą. Kai kuriais atvejais tai nulemia įvairialypio pobūdžio rezultatus, o apginti darbai, nepaisant ambicingų tikslų, varijuoja savo kokybe. Nors matoma orientacija studijose atliepti nacionalinius ir tarptautinius kultūros ir meno raidos procesus, dalis aktualiausių meno projektų įgyvendinti ne tiek kaip doktorantūros tyrimų išdava, bet VDA atliekant tarpininkaujantį ar kuratorinį vaidmenį. Institucijoje apgintos disertacijos atlieka reikšmingą, bet ne transformatyvų vaidmenį šiuolaikinio meno ir kultūros procesuose. Taigi, nors strateginiu požiūriu doktorantūros kryptis sveikintina, jos įgyvendinimas dar reikalauja didesnio įdirbio.

Dailės doktorantūrą 2017 m. – 2022 m. baigė ir meno daktaro laipsnį įgijo 22 doktorantai, t. y. gerokai daugiau nei anksčiau vertintu laikotarpiu. Iš jų 6 tęsia tyrimus podoktorantūros stažuotėse VDA Dailėtyros institute, Klaipėdos fakultete ir Vilniaus universitete, 13 dirba dėstytojais VDA ir kitose aukštosiose mokyklose, beveik visi toliau plėtoja meninę praktiką. Kai kurie baigę studijas pritaiko savo kompetencijas doktorantūroje – užima komiteto narių funkcijas, ekspertuoja ir recenzuoja doktorantų darbus ar jiems dėsto. Konstatuotina, kad doktorantūrą baigę menininkai aktyviai dalyvauja akademinėje ir meninėje veikloje, projektuoja pozityvų doktorantūros studijų poveikį į VDA padalinių, kitų institucijų mokslines edukacines veiklas, taip pat meninės kultūros kontekstą.

Nacionaliniu lygiu doktorantūra suteikia nemažai galimybių nacionalinei meninink(i)ų karjeros raidai. Tačiau būtų pernelyg drąsu teigti, kad ši doktorantūra turi galimybių reikšmingai prisidėti prie jų tarptautinio įsitvirtinimo. Bendresne prasme, stebint pačių menininkų praktikas, galima kelti klausimą, kuria dalimi doktorantūros studijos įgalino jų karjeros pasiekimus, o kuriais atvejais vyko atvirkštinis

procesas – jų autonomiškos praktikos suteikė naujas galimybes doktorantūros procesų plėtotei. Galima teigti, kad neretu atveju tai abipusis procesas.

3. Doktorantūros vadybos efektyvumas

3.1. ar tinkamai organizuojamas priėmimas į Doktorantūrą (įvertinamos priėmimo sąlygos ir kriterijai, konkursų organizavimas ir doktorantų atrankos procedūros);

3.2. ar tinkamai organizuojamos Doktorantūros studijos ir meno projekto rengimas: ar efektyvi Doktorantūros komiteto veikla, ar tinkamai paskirstyta atsakomybė tarp Doktorantūros institucijų ir jų struktūrų, ar tinkama vidinė Doktorantūros studijų kokybės stebėseną, ar siekiama Doktorantūros proceso tarptautiškumo;

3.3. ar tinkamai vertinami doktoranto pasiekimai, (ar tinkamos atestacijų, atsiskaitymų ir egzaminų formos, meno projekto gynimo procedūros);

3.4. ar vykdydama Doktorantūrą Institucija bendradarbiauja su kitomis aukštosiomis mokyklomis, ar doktorantai dalyvauja tarptautinėse doktorantūros lygmens mainų programose, ar vyksta į tarptautinius renginius, ar Institucija palaiko ryšius su buvusiais (disertacijas apgynusiais) doktorantais, kokia jų nuomonė apie Doktorantūros kokybę.

3 srities vertinamoji išvada (pažymėti vieną):

– (5) – puikiai: **sritis išskirtinės kokybės, aukšto tarptautinio lygio** (doktorantūros vadyba išskirtinės kokybės, efektyvi, tikslinga, skaidri; doktorantūros studijos tarptautiškos, grįžtamasis ryšys su meno daktarais tamprus, absolventai puikiai vertina doktorantūros studijas).

– (4) – labai gerai: **sritis aukščiausio nacionalinio lygio, stipri tarptautiniu mastu** (doktorantūros vadyba aukštos kokybės, efektyvi, skaidri; doktorantūros studijos plėtojamos nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu, grįžtamieji ryšiai su meno daktarais glaudūs, absolventai labai gerai vertina doktorantūros studijas).

– (3) – gerai: **sritis kokybiška, gero nacionalinio ir riboto tarptautinio lygio** (doktorantūros vadyba efektyvi; doktorantūros studijos plėtojamos nacionaliniu lygiu, matomas tarptautiškumo dėmuo. Institucija palaiko ryšius su meno daktarais, absolventai gerai vertina doktorantūros studijas).

– (2) – patenkinamai: **sritis vidutinio nacionalinio lygio** (doktorantūros vadyba turi organizacinių trūkumų; doktorantūros studijos plėtojamos nacionaliniu lygiu, tarptautiškumo dėmuo menkas. Institucija palaiko fragmentiškus ryšius su meno daktarais, absolventai teigiamai vertina doktorantūros studijas).

– (1) – nepakankamai: **sritis nekokybiška** (doktorantūros vadyba turi reikšmingų administracinių ir organizacinių trūkumų; doktorantūros studijos plėtojamos vietiniu lygiu. Institucija nepalaiko ryšių su meno daktarais, absolventų nuomonė apie doktorantūros studijas prasta arba nežinoma).

Išsamus įvertinimo paaiškinimas:

Priėmimo procesas į doktorantūros studijas organizuotas tinkamai, atliepiant reglamentuotas nuostatas ir patvirtintas procedūras. Pretendentų išankstinio informavimo priemonės, kuriančios prielaidas atitinkamiems studijų lūkesčiams, kitos potencialių doktorantų atrankos procedūros teigiamai paveikė atrankos rezultatus, ypač lyginant su ankstesniu vertinamu laikotarpiu. Taip pat buvo pakoreguota priėmimo tvarka: atsižvelgus į rekomendacijas nuo 2021 m. priėmimai vykdomi rudenį, kad galimi kandidatai galėtų geriau pasiruošti stojimams.

Doktorantūros komiteto pirmininkas ir programos vadovas teikia komitetui strateginius pasiūlymus dėl doktorantūros turinio, vadovauja komiteto posėdžiams, kartu su komitetu priima sprendimus. Doktorantūros skyrius yra atsakingas už sklandžią doktorantūros procesų eigą. Padalinio (katedros), į kurią paskiriamas doktorantas, vadovas rūpinasi doktoranto studijomis, stebi, kad doktorantas turėtų tinkamas darbo sąlygas ir priemones. Didžiausias krūvis ir atsakomybė tenka meno projekto kūrybinės ir tiriamosios dalių vadovams: jie padeda doktorantui parengti darbo planą, formuoti meno projekto turinį; teikia doktorantui meninę ir metodinę pagalbą; reguliariai konsultuoja doktorantą rengiant meno projektą, ruošiant jį viešai pristatyti ir ginti; kartu su VDA Doktorantūros skyriumi organizuoja jo gynimą.

Galima pastebėti, kad vadybos procesas nuolat tobulinamas, doktorantūra nuolatiniame raidoje. Pažymėtinas svarbus meno doktorantūros nuostatų atnaujinimas 2020 m. bei atnaujintas Dailės krypties meno doktorantūros reglamentas (2022 m.), atlikta dailės magistratūros studijų analizė. Šių dokumentų pagrindu liberalizuoti tiriamojo darbo reikalavimai, vadovų pasirinkimas ir kt., taip pat patvirtintas Dailės studijų krypties aprašas.

Siekiant užtikrinti kokybiškesnę studijų koordinavimą, įvedamos naujos programų aptarnaujančias pareigybes. Grįžtamojo ryšio rezultatų analizė, taip pat kiti požymiai rodo, kad šios priemonės teigiamai paveikė doktorantūros studijų kokybę. Įsteigta programos vadovo pareigybė, kurią nuo 2019 m. užima prof. dr. Vytautas Michelkevičius, apjungiantis tiek idėjinę, tiek vadybinę doktorantūros proceso dalį. Doktorantūros kontekste sėkmingai išnaudojamas ir platus tarptautinis šio mokslininko ryšių tinklas. Taip pat reikšmingas VDA dalyvavimas ArInTex ETN tarptautinės doktorantūros projekte. Prof. Eglės Gandos Bogdanielienės pastangos ir šio projekto patirtis įgalino tobulinti doktorantūros studijų plano rengimą. Inicijuota Nidos doktorantų mokykla, dalyvaujama tarptautiniuose doktorantūros tinkluose (SAR, EARN, Creator, Doctus ir t.t.), periodiškai rengiamos vizituojančių užsienio dėstytojų paskaitos. Pabrėžtina, kad dauguma doktorantūros absolventų (85%) kaip išskirtinius programos privalumus nurodė tarptautinio mobilumo galimybes.

Vis dėlto, akivaizdu, kad pats procesas patiria įvairių iššūkių ir nesklaidumų, jo formatą dar mėginama gryninti. Pastebima, kad sąveika tarp katedrų, komiteto ir doktorantūros vadovo nėra aiškiai artikuliuota. Šiuo požiūriu katedrų vaidmuo ne visada pakankamas, stinga aiškesnės padalinių integracijos į bendrą darbą. Baigusiujų šią doktorantūrą manymu, ne iki galo užtikrinamas studijų tęstinumas, trūksta lankstumo sprendžiant biurokratinis procesus. Svarbu stiprinti ne tik tarptautinius, bet ir tarp-institucinius ryšius Lietuvoje – šiuo

požiūriu lieka nemažai neišnaudotų galimybių.

4. Žmogiškųjų išteklių pakankamumas:

4.1. ar pakankama Doktorantūros komiteto kompetencija bei tinkama Doktorantūros komiteto sudėtis:

4.1.1. ar Doktorantūros komitete yra ne mažiau kaip 3 tarptautiniu lygiu pripažinti menininkai ir 2 pripažinti menininkai ir (ar) meno daktarai ir 4 mokslininkai;

4.1.2. ar Doktorantūros komiteto nariai atitinka Meno doktorantūros nuostatuose ir reglamente nustatytus reikalavimus;

4.1.3. ar pakankama Doktorantūros komiteto narių pastarųjų šešerių metų meninė ir mokslinė veikla ir kvalifikacijos tobulinimas; 4.2. ar pakankama kitų Doktorantūros proceso dalyvių kompetencija:

4.2.1. ar Doktorantūros proceso dalyviai atitinka Meno doktorantūros nuostatuose ir reglamente nustatytus reikalavimus;

4.2.2. ar pakankama kitų Doktorantūros proceso dalyvių (tarp jų ir meno projektų vadovų) pastarųjų šešerių metų meninė ir mokslinė veikla, kvalifikacijos tobulinimas.

4 srities vertinamoji išvada (*pažymėti vieną*):

– (5) – puikiai: sritis išskirtinės kokybės, aukšto tarptautinio lygio (doktorantūros procese dalyvaujančių menininkų ir mokslininkų kvalifikacija ir kompetencijos aukšto tarptautinio lygio)

– (4) – labai gerai: sritis aukščiausio nacionalinio lygio, stipri tarptautiniu mastu (visų doktorantūros procese dalyvaujančių menininkų ir mokslininkų kvalifikacija ir kompetencijos atitinka ir (ar) viršija reikalavimus).

– (3) – gerai: sritis kokybiška, gero nacionalinio ir riboto tarptautinio lygio (doktorantūros procese dalyvaujančių menininkų ir mokslininkų kvalifikacija ir kompetencijos atitinka reikalavimus)

– (2) – patenkinamai: sritis vidutinio nacionalinio lygio (dalis doktorantūros procese dalyvaujančių menininkų ir mokslininkų kvalifikacija ir kompetencijos neatitinka reikalavimus)

– (1) – nepakankamai: sritis nekokybiška (daugumos doktorantūros procese dalyvaujančių menininkų ir mokslininkų kvalifikacija ir kompetencijos neatitinka reikalavimų)

Išsamus įvertinimo paaiškinimas:

Doktorantūros komiteto narių kompetencijos, taip pat doktorantūros komiteto sudėtis atitinka Meno doktorantūros nuostatuose ir reglamente nustatytus formalius reikalavimus. Doktorantūros komitetas sudaromas iš 9 tarptautiniu lygiu pripažintų menininkų, aukšto lygio mokslinius tyrimus vykdančių mokslinink(i)ų ar (ir) meno daktar(i)ų, dirbančių VDA. Doktorantūros komitete yra ne mažiau kaip 3 tarptautiniu lygiu pripažintos menininkės/-ai ir 2 pripažintos menininkės/-ai ir (ar) meno daktarės/-ai ir 4 mokslininkės/-ai. Į doktorantūros komitetą kviečiami VDA dėstančios mokslininkės/-ai, meno daktarės/ai ir menininkės/-ai, atitinkantys kvalifikacinius reikalavimus. Sudarant komitetą laikomasi pariteto, kad būtų atstovaujama kuo daugiau meno šakų. Siekiant užtikrinti idėjų apykaitą ir inovatyvumą periodiškai vyksta narių rotacija. Doktorantūros komiteto narių pastarųjų šešerių metų meninė ir mokslinė veikla, taip pat kvalifikacijos tobulinimo lygis yra pakankami studijų procese numatytiems tikslams siekti; jų mokslinis ir kūrybinis indėlis pripažintas nacionaliniu ir pastebimas tarptautiniu lygiu.

Konstatuotina, kad doktorantūros procese telkiami reikšmingi menininkės/-ai, taip pat mėginama pritraukti ir svarbias mokslininkes/-us, šiuo požiūriu siekiama nuolat palaikyti aukštą tarptautinį lygį. Tai nemenkas iššūkis, kadangi institucijai sudėtinga rasti subalansuotų resursų užtikrinti pakankamai aktyvų aukščiausio lygio profesional(i)ų įsitraukimą. Taigi šiuo požiūriu taikoma derinimo taktika, kai įvairios aukštesnės ir aukščiausios kvalifikacijos mokslininkės/-ai įtraukiami į procesą tiek kaip vadovai, tiek kaip lektorai.

Visumoje doktorantūros proceso dalyvių kompetencijos ir pasiekimai atitinka Meno doktorantūros nuostatuose ir reglamente keliamus reikalavimus. Dalies doktorantūros proceso dalyvių, tarp jų meno projektų vadov(i)ų vertinamo laikotarpio meninė ir mokslinė veikla, kvalifikacijos tobulinimo lygis yra pakankami. Pažymėtina, kad dalis šių doktorantūrą baigusiujų absolventų įsijungia į jos tolimesnę veiklą: prof. dr. Žygimantas Augustinas yra dabartinis doktorantūros komiteto pirmininkas, o doc. dr. Eglė Ulčickatė – šio komiteto narė.

Kita vertus, stebimi gan skirtingos apimties ir masto minėto komiteto narių moksliniai ir kūrybiniai rezultatai. Nors meninink(i)ų vaidmuo doktorantūroje išlaikomas gana solidus, mokslinės dalies klausimas dalinai sprendžiamas pasitelkiant išorinius resursus. Nepaisant to, kad skiriama pakankamai dėmesio kvalifikacijos tobulinimui, pastebėtina, kad ne visos individualaus tobulinimosi galimybės lieka išnaudotos. Spręstinas ir žmogiškųjų išteklių klausimas: fiksuojamas atotrūkis tarp augančio stojančiųjų skaičiaus ir mažai pakitusio kitų doktorantūros studijų dalyvių kiekio.

5. Materialiųjų išteklių (įskaitant infrastruktūrą) pakankamumas:

5.1. ar Institucijos infrastruktūra tinkama Doktorantūros studijoms vykdyti ir meno projektams rengti;

5.2. ar Doktorantūrai prieinami reikalingi meno ir mokslo šaltiniai bei informacinės technologijos.

Vertinamoji išvada (*pažymėti vieną*):

– (5) – puikiai: sritis išskirtinės kokybės, aukšto tarptautinio lygio (materialieji ištekliai ir infrastruktūra garantuoja išskirtinai kokybiškas doktorantūros studijas)

– (4) – labai gerai: sritis aukštos kokybės, aukščiausio nacionalinio ir stipraus tarptautinio lygio (materialieji ištekliai ir infrastruktūra labai gerai atitinka doktorantūros studijų poreikius)

– (3) – gerai: sritis kokybiška, gero nacionalinio ir riboto tarptautinio lygio (materialieji ištekliai ir infrastruktūra atitinka doktorantūros studijų poreikius)

– (2) – patenkinamai: sritis vidutinio nacionalinio lygio (materialieji ištekliai ir infrastruktūra tik iš dalies tenkina doktorantūros studijų poreikius)

– (1) – nepakankamai: sritis nekokybiška (materialieji išteklių ir infrastruktūra netenkina doktorantūros studijų poreikių)

Išsamus įvertinimo paaiškinimas:

Sisteminiam Doktorantūros procesui užtikrinti įrengtas VDA Vilniaus fakulteto C1 korpusas (Malūnų g. 3) su paskaitoms ir/ar kitiems renginiams skirta auditorija (2022 m. atnaujinta garso ir vaizdo įranga), 6 celėse sukurtos 8 darbo vietos doktorantams ir kabinetas doktorantūros skyriaus darbuotojams. 2021 m. šio korpuso hole įrengtas „Tyrimų baras“ su trimis darbo vietomis doktorantams.

Doktorantai pagal poreikius gali naudotis skirtingomis Meno ir dizaino laboratorijomis, kurių specialistai konsultuoja technologinės plėtros, medžiagų ir gamybos ekspertizės klausimais. Kaip rodo apklausos ir pačių studijų procesų dalyvių vertinimas, dauguma doktorantų (virš 80%) naudojosi minėtomis VDA laboratorijomis ir parodų salėmis, tai rodo atitinkamos infrastruktūros reikalingumą ir parengtumą tyrimų vykdymui. Reikšminga VDA infrastruktūros dalis, praplečianti doktorantūros studijų galimybes, išlieka kūrybinių dirbtuvių/praktikų bazės Mizarų kaime, Druskininkų raj. ir Nidos meno kolonija. Jose veikia bendrosios meninės dirbtuvės, studentų bendrabutis, ekspozicijų erdvė, video ir konferencijų salė. Būtent dvi pastarosios bazės susilaukė išskirtinai palankaus doktorantų vertinimo. Kita vertus, kitos jiems įrengtos darbo vietos grįžtamojo ryšio suvestinėje įvertintos kiek prasčiau. Galima konstatuoti, kad doktorantūros studijoms vykdyti ir meno projektams rengti VDA turi gerai išplėtotą, tinkamai administruojamą (tą pabrėžia kone visi doktorantai) ir nuolat atnaujinamą infrastruktūrą, kurią sudaro bendros paskirties ir tik doktorantūros reikmėms skirti pastatai/funkcinės patalpos.

Kita vertus, dailės doktorantūros specifika gali būti susijusi su didelio mastelio ar apimties, sudėtingo technologinio proceso kūrinių produkavimu, taip pat kolaboratyvaus darbo metodikomis. Šiuo aspektu išlieka didesnių ar/ir didelių erdvių iššūkis, kurį išsprendus taptų įmanoma kurti didesnio mastelio kūrinius, taip pat įgyvendinti ilgesnės trukmės, ar platesnio bendradarbiavimo projektus. Bendros erdvės kaip jungties klausimas iškelia ir fundamentalesnį, doktorantų atsiliepimuose įvardintą „jungiančio formato“ iššūkį. Be pavienio darbo išteklių, būtina ieškoti galimybių, kurios leistų studijų proceso dalyviams dirbti ir mokytis kartu. Šiuo požiūriu minėtina pasiteisinusi grupinių doktorantų parodų praktika, kuri galėtų vesti prie platesnio panašių formatų išnaudojimo.

Kita vertus, VDA yra ypatinga mokykla dėl infrastruktūros ir padalinių pasiskirstymo po visą šalį. Tai suteikia galimybę doktorantams įsitraukti į skirtingų regionų kultūrinį kontekstą. Vis dėlto, tokio įsitraukimo galimybės nėra pakankamai išnaudotos – tiek ataskaitoje, tiek vizitų metu pavyko aptikti ir įvardinti tik vieną tokio pozityvaus aktyvumo pavyzdį.

VDA biblioteka aktyviai bendradarbiauja su Doktorantūros proceso dalyviais, užtikrina prieigą prie jau suformuotų informacinių šaltinių, taip pat komplektuoja į meno doktorantų poreikius orientuotą dokumentų fondą, elektroninius išteklius. Bibliotekos struktūroje yra Vilniaus fakulteto (centrinė) biblioteka Vilniuje, bei fakultetų Kaune, Klaipėdoje ir Telšiuose bibliotekos. Vilniaus fakulteto bibliotekos keturiose skaityklose yra 65 darbo vietos. Mokslo doktorantūroje aktyviai dirbantys mokslininkai surenka ir užprenumeruoja aktualiausius šaltinius ir taip praplečia galimybes meno doktorantams. Be to, bibliotekoje kasmet įsigyjami nauji leidiniai tiesiogiai atsižvelgiant į doktorantų poreikius. Nuo 2020 m. Doktorantūros skyriuje veikia minėtoji Tyrimų baro skaitykla, kurioje doktorantai gali rasti visas disertacijas bei svarbiausias parankines knygas apie doktorantūros tyrimo ir rašymo metodikas. Galima konstatuoti, kad Doktorantūros procesui reikalingų meno ir mokslo šaltinių prieinamumas yra pakankamas. Grįžtamojo ryšio suvestinėje bei gyvuose doktorantūros proceso dalyvių atsiliepimuose konstatuojamas pozityvus šių studijų kokybės aspektų vertinimas.

6. Doktorantūros rezultatyvumas:

6.1. koks priimtų į Doktorantūrą ir ją baigusių doktorantų santykis, kiek doktorantų per pastaruosius šešerius metus išbraukta (nurodyti išbraukimo priežastis);

6.2. ar taikomos doktorantų skatinimo formos, ar jos yra veiksmingos, ar taikomų skatinimo formų pakanka.

Vertinamoji išvada (pažymėti viena):

– (5) – puikiai: sritis išskirtinės kokybės, aukšto tarptautinio lygio (absolūti dauguma doktorantų studijas baigia laiku apgynę aukštos kokybės meno projektus; doktorantų skatinimo formos visiškai pakankamos, įvairios, efektyvios ir lanksčios, absolventų meno ir (ar) akademiniai pasiekimai pripažinti tarptautiniu mastu).

– (4) – labai gerai: sritis aukštos kokybės, aukščiausio nacionalinio lygio ir stipri tarptautiniu mastu (dauguma doktorantų studijas baigia laiku apgynę meno projektus; doktorantų skatinimo formos pakankamos ir veiksmingos; absolventų meno ir (ar) akademiniai pasiekimai pripažinti nacionaliniu, žinomi tarptautiniu mastu).

– (3) – gerai: sritis kokybiška, gero nacionalinio ir riboto tarptautinio lygio (doktorantūros studijas sėkmingai baigia daugiau nei pusė priimtų doktorantų; doktorantų skatinimo formos riboto veiksmingumo; absolventų meno ir (ar) akademiniai pasiekimai žinomi nacionaliniu mastu)

– (2) – patenkinamai: vidutinio nacionalinio lygio (doktorantūros studijas sėkmingai baigia pusė priimtų doktorantų; doktorantų skatinimo formos tik iš dalies efektyvios; absolventų meno ir (ar) akademiniai pasiekimai nacionaliniu mastu riboti)

– (1) – nepakankamai: sritis nekokybiška (doktorantūros studijas baigė mažiau nei pusė priimtų doktorantų; doktorantų skatinimo formos netaikytos; absolventų meno ir (ar) akademiniai pasiekimai vietinio lygmens)

Išsamus įvertinimo paaiškinimas:

Vertinamuoju laikotarpiu į meno Doktorantūros studijas buvo priimtos 23 doktorantės/-ai, 21 doktorantė/-as apgynę galutinius studijų projektus ir įgijo meno daktaro laipsnį. Per tą patį laikotarpį tik 2 doktorantės/-ai nutraukė studijas. Su tokio sprendimo priežastimis buvo susipažinta asmeninių pokalbių metu, jos apsvaistytos studijų komitetuose, aptartos galimos prevencinės priemonės. Tai geras rezultatas tiek Lietuvos, tiek tarptautiniame kontekste, gerokai viršijantys kitų sričių vidurkius į teigiamą pusę. Pastebėtinas gausus stojančiųjų skaičius, atskleidžiantis didelį interesą ir palankų šių studijų vertinimą tarp meninink(i)ų bendruomenės. Šiuo požiūriu galima teigti, kad

taikomos lankstus požiūris, motyvacinės priemonės, galimybės derinti darbą ir studijas palankiai veikia doktorantūros studijų rezultatyvumą. Galima konstatuoti, kad priimtųjų į doktorantūrą ir ją baigusiujų santykis itin palankiai apibūdina trečios pakopos studijų kokybę, lankstumą ir gebėjimą atliepti individualius doktorantų lūkesčius ir poreikius.

Doktorantų motyvaciją skatinančios Doktorantūros studijų formos ir ypatumai labiausiai išryškėjo grįžtamojo ryšio rezultatų suvestinėse. Doktorantų atsakymuose itin teigiamai atsiliepta apie galimybes dalyvauti tarptautinio mobilumo programose ir tarptautiniuose meninių tyrimų mokymuose. Doktorantai buvo kviešti į VDA vykstančias ArcInTexETN doktorantūros projekto veiklas, kasmet vykti į Meninio tyrimo draugijos (SAR) konferencijas. Jie turi galimybę gauti finansavimą ir reziduoti VDA studijoje Paryžiaus menų miestelyje. Skatinant doktorantus dalyvauti tarptautiniuose meno ir meninio tyrimo renginiuose/konferencijose, buvo suformuotas specialus „doktorantų mobilumo fondas“, kurio lėšomis doktorantai aktyviai naudojami trumpalaikių stažučių, išvykų į konferencijas, parodas metu. Nuo 2020 m. doktorantai aktyviai naudojami KUNO tinklo mobilumo parama ir vyksta į doktorantų seminarus užsienio mokyklose. Nuo 2021 m. Erasmus+ suteikė galimybę doktorantams vykti į trumpalaikes stažuotes ne tik aukštosiose mokyklose, bet ir profesinėse organizacijose (muziejuose, dizaino įmonėse), tai žymiai palengvino mobilumo finansavimą ir suteikė daugiau galimybių tenkinti su tyrimais siejamus poreikius.

Teigiamų atsiliepimų sulaukė ir kitos studijų teikiamos galimybės. Studijas baigusiu meno daktarų anoniminės apklausos parodė, kad 65% respondentų sutinka su teiginiu, jog studijos patenkino jų lūkesčius, o net 80% jautėsi įgiję kompetencijų, kurios buvo planuotos studijų programoje. Suprantama, ne visi studijų aspektai vertinti taip gerai, tačiau bendras vertinimo vardiklis labiau pozityvus nei negatyvus. Apgintos disertacijos ir tolimesnė absolventų meninė ar akademinė veikla sulaukia pakankamo atgarsio, jų pasiekimai figūruoja nacionaliniame kontekste.

Vis dėlto, pažymėtina, kad potencialo čia dar esama daug, ypač atsižvelgiant į platesnį kontekstą. Tik kai kuriais atvejais doktorantūros procesu metu sukurti darbai sulaukia ir tarptautinio dėmesio. Pastebima, VDA esama 17 mokslo etatų, bet stinga vietų menininkų tyrėjams, o būtent tokia galimybė galėtų užtikrinti sklandesnę cirkuliaciją tarp doktorantūros ir profesionalaus meno laukų, kartu įtvirtintų doktorantūroje pasiektus rezultatus. Siūlytina buvusius absolventus aktyviau įtraukti į doktorantūros permąstymo ir perorganizavimo procesus, kai patys proceso dalyviai galėtų inicijuoti kaitos trajektorijas. Taip pat būtina analizuoti naujų jungčių galimybes: sinergijos su meno institucijomis, profesionaliuoju meno lauku, galerijų ir projektų erdvių formas.

Vertinamoji išvada ir įvertis (*pažymėti vieng*):

- (5) – Doktorantūros kokybę ir efektyvumą vertinti puikiai (atskirų sričių įverčių vidurkis ne mažesnis kaip 4,5; tik vienos srities mažiausias įvertis gali būti 3)
- (4) – Doktorantūros kokybę ir efektyvumą vertinti labai gerai (atskirų sričių įverčių vidurkis ne mažesnis kaip 4; tik vienos srities mažiausias įvertis gali būti 3)
- (3) – Doktorantūros kokybę ir efektyvumą vertinti gerai (atskirų sričių įverčių vidurkis ne mažesnis kaip 3; atskirų sričių įverčiai ne mažesni nei 2)
- (2) – Doktorantūros kokybę ir efektyvumą vertinti patenkinamai (atskirų sričių įverčių vidurkis ne mažesnis kaip 2; tik vienos srities mažiausias įvertis gali būti 1)
- (1) - Doktorantūros kokybę ir efektyvumą vertinti nepakankamai (kai dvi ar daugiau sričių įvertintos 1)

Siūlymas dėl doktorantūros tęstinumo (*pažymėti vieng*):

- Doktorantūrą tęsti (kai vertinimo įvertis 5 (puikiai) arba 4 (labai gerai))
- Doktorantūrą koreguoti (kai vertinimo įvertis 3 (gerai) arba 2 (patenkinamai))
- Doktorantūrą stabdyti (kai vertinimo įvertis 1 (nepakankamai))
- Doktorantūrą naikinti (kai vertinimo įvertis 1 (nepakankamai))

Informacija teikiama tel. +370 676 41758 ir el. paštu daiva.karuzaitė@lmt.lt